

1982

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters), 17 mei 1951

Mede voor Stikker. Referte mijn telegram nr. 64.

Inzake financiële en handelspolitieke betrekkingen luidt het advies der commissie als volgt:

Voorstellen betreffende Afdeling B:

Hoewel vastlegging in de overeenkomst niet nodig is, zijn toch de artikelen 14, 15 en 16 opgenomen. Beide landen zullen niet doelbewust streven in de richting tegenovergesteld aan die, welke in deze artikelen zijn aangegeven; deze artikelen worden nu dan ook als overbodig beschouwd. Het 'overleg', dat in artikel 17 verplicht is gesteld, wordt geacht aan onze soevereiniteit te kort te doen en daarom niet langer nodig geoordeeld. Wijziging van artikel 19 komt hoogst noodzakelijk voor. Deze wijziging dient tot doel te hebben om verplichtingen, welke in art. 19 zijn vervat, te niet te doen, in het bijzonder verplichtingen, welke voortduren zolang wij schuldverplichtingen aan Nederland hebben. Wijziging van art. 19 wordt vergemakkelijkt, indien Indonesië binnenkort tot een muntwet en Circulatiebankwet kan komen, zodat de Circulatiebank van Indonesië een nationaal lichaam wordt. Het onderwerp, dat nog bezien moet worden, betreft het overleg, dat nog overblijft ten aanzien van de wijziging van evenbedoelde nieuwe Circulatiebankwet. Het is van het grootste belang, dat de circulatiebank een - wat zij hoort te zijn - nationaal lichaam wordt, hetzij doordat zij Indonesisch particulier bezit wordt, hetzij door middel van nationalisatie. Aan de andere kant mag, vanwege het grote gewicht van deze zaak, hiermede niet zo maar geëxperimenteerd worden. Als de Regering besluit tot vernieuwing van de muntwet en Circulatiebankwet dient zij in het bijzonder bedacht te zijn op plaatsing van deskundig personeel bij deze bank. Nederland zal natuurlijk niet bereid zijn garantie op betaling Indonesische schulden zonder meer los te laten. Wij kunnen wellicht erkennen, dat er enige vorm van garantie behoort te zijn, maar niet die, welke in art. 19 wordt vermeld. Garanties, welke Indonesië zal kunnen geven zullen het onderwerp van nadere studie moeten uitmaken. Bijv. is het wellicht mogelijk, dat Indonesië zich bereid verklaart met Nederland te overleggen, nadat bepaalde maatregelen op het gebied van het muntwezen en op financieel terrein zijn getroffen. Misschien kunnen ook 'zakelijke garanties' worden gegeven. Deze aangelegenheden dienen echter nader in beschouwing te worden genomen.

Voorstellen betreffende afdeling C.

Nu besluit tweede Ministersconferentie MCR 2/C/II/I betreffende deze afdeling van kracht is, doet de Commissie ten aanzien van deze afdeling geen suggesties. De vraag of voor Indonesië reële behoefte bestaat aan, met andere woorden of los van sentiment aanleiding is voor, samenwerking met Nederland op financieel en economisch terrein, kan met 'ja' beantwoord worden, onder meer om de volgende redenen:

- A. Aan vreemd kapitaal is in Indonesië 5,5 miljard rupia geïnvesteerd, waarvan plusminus 4,5 miljard (plusminus 80%) Nederlands.
- B. Nederland is de belangrijkste handelspartner van Indonesië in Europa.
- C. Betalingen in Europa worden zeer vergemakkelijkt doordat gebruik gemaakt kan worden van European Payment Union en door het bestaan van een A-rekening met de Nederlandse Bank.
- D. Het grote aantal ambtenaren, ondernemers enz. van Nederlandse nationaliteit in Indonesië, maakt - om welke reden dan ook - regeling voor transfer naar Nederland noodzakelijk.
- E. Aangezien wij nog zoveel schuldverplichtingen aan Nederland hebben.
- F. En nog om andere redenen.

Wat betreft de vorm van samenwerking tussen Indonesië en Nederland op financieel en economisch terrein, is de Commissie van oordeel, dat niet nodig is deze als Unie te regelen. Unie is een zeer bijzondere band bij een internationale overeenkomst tussen 2 onafhankelijke landen aangegaan. Deze bijzondere band is, toen zij tot stand kwam, Indonesië opgelegd in verband met de dwangpositie waarin het geplaatst werd toen het ging om de vrijheid en soevereiniteit van Indonesië. Deze dwangpositie bestaat niet meer nu Indonesië vrij en soeverein is. Uit het oogpunt van de dwangpositie beschouwd, is de noodwendigheid, om bedoelde bijzondere vorm te accepteren, niet meer aanwezig. Afgezien van bedoelde noodwendigheid vereist Unie uit hoofde van haar karakter het bestaan van een 'belangengemeenschap', 'lotsverbondenheid' en 'vrijwillige innige samenwerking'. Deze zaken worden, naar het voorkomt, bij het Indonesische volk niet aangetroffen. Integendeel de Unie is in verband met haar geschiedenis iets, wat voor het Indonesische volk psychologisch zwaar te verteren is. De Unie, nota bene met de Koningin als hoofd, kan in de huidige psychologische situatie slechts een bron zijn van spanning en ontevredenheid. De Commissie is van mening, dat samenwerking tussen Indonesië en Nederland op financieel en economisch terrein in een gewoon internationaal verdrag, gebaseerd op zakelijke motieven, kan worden geregeld.'

Mijn verzoek om strikte geheimhouding van de inhoud van het verslag en van het feit, dat dit in ons bezit is, betreft uiteraard ook het vorenstaande.